

Snart skal det yre av fisk i vassdraget

– Lokale ildsjeler som Knut Einar Søberg og Tom Henriksen betyr alt for vassdraget, sier Are Johansen i Landbruksrådgivninga og Lofoten og Vesterålen vannområde.

Mareno Leonhardsen
mareno@blv.no

Initiativtaker Knut Einar Søberg forteller at helga bød på lærerike tankevekkere, både når det gjelder tiltak som er satt i gang, og andre grep som var tenkt. 22 deltakere var fordelt på ulike «klasserom» i vassdraget.

Lokale krefter

– Uten ildsjelene hadde vi ikke vært her. Vi får ikke forbedret stort uten at vi har gårdbrukere og grunneiere på lag med oss. Lokale drivkrefter, og bonden må med. Gårdbruker Tom har vært veldig imøtekommende, sier Johansen.

Tom Henriksen svinger maskinene til stadig nye demonstrasjonsfelt for nysgjerrige deltakere – instruert av eksperten her, doktor scient Ulrich Pulg.

Straumevassdraget strekker seg forbi Veggemoa, Fiskumyr, Hesthagan og Hundsdalen. Et stort område og kilometervis av bekker.

Kraftsamling

To dager sist uke var noen av landets fremste eksperter samlet for å se, vurdere, forklare og vise hvordan generasjoners uvett i vassdrag kan rettes opp i løpet av få år. Dersom lokale dugnadskrefter kommer i mål. Som kartlegging og underholdning er oppgangen av laks, ørret, mink og oter filmet og presentert på nett i flere måneder.

– Demninger, stikkrenner, kraftverk og møller, kloakk og misforstått tilrettelegging og kanalisering helt siden 1927, forteller Knut Einar Søberg. – Greina opp mot Langmoa hadde gjennom mange år fem demninger på grunn av et minikraftverk. Nå skal ørreten få svømme kilometervis opp beker og vann, når også vandringshindere er rettet opp, og bekkene har fått tonnevis av velegnet gytegrus på elvebotnen.

Urørt

– Men der det er urørt og ser bra ut, er det best å la være – ikke tukle med elvene, sier forsker Espen Olsen Espedal, som hadde tatt oppgaven med å vurdere Fiskuelva, mellom Haversvatnet og Saltvatnet, der det allerede er lagt ut gytegrus.

På spørsmål om hvordan man helst skal utføre rydding av skog ved elveleiet, er forskerens bestemte beskjed:

– Det er ingen god måte å fjerne trær ved elva på. Straume skal beskytte og gi skjul. Vi skal ikke gjøre det. Er det nødvendig

GYTEGRUS: Ulrich Pulg forteller om gytegrus og kornfordeling, på kurs i landskapspleie og fiskestell, på Veggemoa september 2022. Tor Andersen, gårdbruker Jarl Anders Larsen, Sommarland, landbrukssjef Ulla Henriette Thoresen.

FOTO: Mareno Leonhardsen

for bruken, så kutt ned toppen eller greiner. La gjerne et tre ligge i elva. Blir vegetasjonen i veien for bruk av dyrket mark, så kutt greiner og la trærne stå på ei side av bekkene, sier fagfolkene, og foreslår sørsida.

Landskap

Som hos gårdbruker Tom Henriksen på Veggemo, hvor Ulrich Pulg har en plan for å stille kanaler og bygge utfellingsanlegg, slik at både landbruk, vassdrag og fisk kan tjene på det.

Mange gamle stikkrenner utgjør utilsiktet vandringshinder for ørret. Under befaring i flere bekker fikk vi innsikt i vurderinger og muligheter for å forbedre slike flaskehalsar.

Ordner opp

– Statens vegvesen skal ha honnør for å ha ordnet opp i en rekke vandringshinder, der kulverter er lagt ned så feil at de har stengt for oppgang av fisk. Fortsatt gjenstår flere slike, etter at fylkeskommunene har overtatt veier som denne.

Torbjørn Moldestad har ak-

kurat overtatt dette ansvaret for fylkesveiene, og betegner det som å hoppe etter Wirkola, med tanke på hva forgjengeren fikk gjort. Og det er nok å ta av.

Bred støtte

– Vi har fått midler fra Miljødirektoratet til dette seminaret, til gytegrus; vi har fått midler fra Smil-ordninga, statsmidler til miljøtiltak, og stiftelsen Anadrom har bidratt med store summer, forteller Knut Einar Søberg.

– Støtten er avgjørende. Det er første gang jeg vet at et så lite vassdrag har fått så god støtte til tiltak som dette. Det skal være første samarbeid av denne typen, mellom landbruk, fiskestell og miljø. Her skal vi konsentrere oss om to bekkeløp opp mot fjellet, og det ser ut til at vi skal få til gode forhold for gyting.

Fyller vassdraget

Lakseekspertene Trond Askildsen og Knut Ståle Eriksen fra Sjøørretprosjektet i Rogaland anbefaler å konsentrere seg om å forbedre gyteområder lengst

vekk fra sjøen, – så langt opp det er tegn til oppgang av gytefisk:

– Da vil egg og yngel fordele seg nedover hele vassdraget, sier de to.

– Jeg håper ellers vi aldri får se storbeinte garn i vassdraget igjen.

– Det meste som er galt i vassdraget, er forårsaket i beste mening av lokale, sier Knut Ei-

nar Søberg, og forklarer at det nå kreves godkjenning fra myndighetene for å sette inn tiltak i vassdrag. Det saboterer arbeidet vi nå gjør, og det vil være provoserende.

Bladet Vesterålen gjør oppmerksom på at Bø Jeger- og Fiskeforening er delaktig i fiskestallarbeidet, og at journalist Mareno Leonhardsen er styremedlem i Bø JFF.

STEINSTØRRELSE: Ulrich Pulg forteller om gytegrus og kornfordeling, på kurs i landskapspleie og fiskestell, Straumevassdraget og Veggemo september 2022. – Lærerikt, sier Knut Einar Søberg.

STELL: På kurs i landskapspleie og fiskestell, Straumevassdraget og Veggemo: Knut Einar Søberg.

FOTO: Mareno Leonhardsen